

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 sierpnia 2019 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. po rozpatrzeniu wniosku B. B. z dnia 26 lipca 2019 roku przyznał jej emeryturę od dnia 1 lipca 2019 roku, tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

Podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę.

- kwota składki zewidencjonowana na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wynosi 133.947,09 zł,
- kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 343.320,44 zł,
- średnie dalsze trwanie życia wynosi 257,70 miesięcy.
- wyliczona kwota emerytury wyniosła 1.852,03 zł.

Wysokość emerytury została obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej.

(decyzja o przyznaniu emerytury - akta ZUS)

Decyzją z dnia 21 sierpnia 2019 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. po rozpatrzeniu wniosku B. B. z dnia 26 lipca 2019 roku odmówił ustalenia emerytury z uwzględnieniem rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze.

W uzasadnieniu wskazał, że na podstawie przedłożonej dokumentacji ubezpieczona udokumentowała 6 lat, 3 miesiące i 25 dni pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Do okresów zatrudnienia Zakład nie uwzględnił okresów zatrudnienia od:

- 1.09.1980 do 6.06.1984 r., gdyż pracodawca, wskazując akt resortowy, w którym powinna się znajdować nazwa rodzaju wykonywanych prac oraz zajmowanego stanowiska, powołał się na dział XIV wykazu stanowiącego załącznik nr 1 do zarządzenia Ministra Kultury i Sztuki nr 18 z dnia 3 sierpnia 1987 roku w sprawie prac zaliczanych do pierwszej kategorii zatrudnienia. Wymienionego działu brak jest w powołanym zarządzeniu,
- 1.01.1994 do 31.12.1998 r. likwidator, wskazując akt resortowy, w którym powinna znajdować się nazwa rodzaju wykonywanych prac oraz zajmowanego stanowiska, wymienił dział XIV wykazu A, stanowiącego załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 26 Ministra Kultury i Sztuki z dnia 1 lipca 1983 r. w sprawie wykonywania prac w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu kultury i sztuki. Powołanego działu brak jest w powołanym zarządzeniu.

Wobec powyższego, Zakład odmówił ustalenia emerytury z uwzględnieniem rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze.

(decyzja - akta ZUS)

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła ubezpieczona B. B., wnosząc o ponowne ustalenie jej emerytury z uwzględnieniem rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze. Podniosła, że wykonywała taką pracę stale i bezpośrednio przy stanowiskach wymienionych w jej świadectwach pracy. Wskazała, że zajmowane przez nią stanowiska wymienione są w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze.

(odwołanie - k. 3)

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania od powyższej decyzji.

(odpowiedź na odwołanie - k. 5 - 6)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

B. B. urodziła się (...).

(bezsporne)

W dniu 26 lipca 2019 roku ubezpieczona złożyła wniosek o przyznanie jej prawa do emerytury z rekompensatą.

(wniosek: k. 1-7 plik I akta ZUS)

B. B. była zatrudniona w (...) Zakładach (...) od dnia 1 września 1980 roku do dnia 31 grudnia 1993 roku w tym okresie od dnia 1 września 1980 roku do dnia 6 czerwca 1984 roku oraz od dnia 6 września 1987 roku do dnia 31 grudnia 1993 roku i wykonywała pracę kontrolera i laboranta, operatora składopisu przy kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług w wydziałach, przy drukowaniu i uszlachetnianiu druków oraz operatora maszyn typograficznych.

Zakład pracy wystawił świadectwo, z którego wynika, że były to stanowiska wymienione w wykazie Dz. XIV poz. 4 pkt 6 oraz w dziale XIV, XI poz. Nr 24, 4, wykaz A, pkt 1,17 - wykazu stanowiącego załącznik nr 1 do zarządzenia Ministra Kultury i Sztuki nr 18 z dnia 03 sierpnia 1987 roku w sprawie prac zaliczanych do pierwszej kategorii zatrudnienia (Dz. Urz. MKiSzt. nr 4 poz. 20).

(dowód: świadectwo - k. 10,1 plik akta ZUS)

B. B. była również zatrudniona w (...) Centrum (...) w likwidacji w okresie od 1 stycznia 1994 roku do 31 grudnia 1998 roku i w okresie od 1 stycznia 1994 do 31 marca 1996 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała prace: szczególnie obciążające narząd wzroku i wymagające precyzyjnego widzenia w kartografii montażu mikroelementów wymagające posługiwania się przyrządami optycznymi oraz przy obsłudze elektronicznych monitorów ekranowych na stanowisku laboranta - montażysty obrazu filmowego.

Zakład pracy, wystawiając świadectwo nr 339/98 w dniu 9 grudnia 1998 roku wskazał, że jest to stanowisko wymienione w dziale XIV poz. 5 pkt 4 wykazu A stanowiącego załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 26 Ministra Kultury i Sztuki z dnia 1 lipca 1983 roku w sprawie wykonywania prac w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu kultury i sztuki (z późniejszymi zmianami).

(dowód: świadectwo nr 339/98 - k. 9 I plik akt ZUS)

W okresie od 1 kwietnia 1996 roku do 31 grudnia 1998 roku B. B. w (...) Centrum (...) w likwidacji stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała prace: kontrola jakości produkcji i usług, przy czym w wystawionym świadectwie nr 340/98 wskazano, że były to prace w wydziale, w którym jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie A, dz. XIV poz. 5 pkt 4 i dz. IV, poz. 44 pkt 3 na stanowisku kontrolera, na którym prace wykonywane są stale i bezpośrednio przy stanowiskach wymienionych w wykazie A, dz. XIV, poz. 5 pkt 4 i dz. IV, poz. 44 pkt 3, wymienionym w dziale XIV poz. 24 pkt 1 wykazu A stanowiącego załącznik nr 1 do Zarządzenia nr 26 Ministra Kultury i Sztuki z dnia 1 lipca 1983 roku w sprawie wykonywania prac w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu kultury i sztuki (z późniejszymi zmianami).

(dowód: świadectwo nr 340/98 - k. 8 I plik akt ZUS)

Ubezpieczona wykazała w sposób bezsporny staż pracy w szczególnych warunkach wynoszący 6 lat, 3 miesiące i 25 dni.

(bezsporne)

W nieuwzględnionym przez organ rentowy okresie zatrudnienia w (...) Zakładach (...) w Ł. od 1 września 1980 roku do 6 czerwca 1984 roku i w (...) Centrum (...) w likwidacji od dnia 1 stycznia 1994 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku, wnioskodawczym również pracowała w szczególnych warunkach pomimo, iż pracodawca i likwidator powołali się na dział, którego nie ma w powołanych przepisach resortowych.

W rozpoznawanej sprawie nie ma wątpliwości, że wnioskodawczym w spornym okresie była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy jako kontroler i laborant przy kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz operator składopisu przy drukowaniu i uszlachetnianiu druków oraz na stanowisku laboranta - montażysty obrazu filmowego.

Analiza treści wykazu A do powołanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku wskazuje, że wymienione w poz. 5 pkt 4 Działu XIV prace szczególnie obciążające narząd wzroku i wymagające precyzyjnego widzenia - w kartografii, montażu mikroelementów wymagającego posługiwania się przyrządami optycznymi oraz przy obsłudze elektronicznych monitorów ekranowych są pracami w szczególnych warunkach.

Łącznie z tymi okresami wnioskodawczym posiada pełny 15 letni okres pracy w szczególnych warunkach.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dowodów w postaci dokumentów znajdujących się w aktach niniejszej sprawy, w tym w aktach ZUS, w szczególności na podstawie dokumentacji osobowej zatrudnienia ubezpieczonej.

Zgromadzone dokumenty nie budzą wątpliwości, co do ich wiarygodności, znajdują potwierdzenie w załączonej dokumentacji osobowej, uzupełniają się wzajemnie i stanowią tym samym wiarygodne źródło dowodowe.

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Przedmiotem postępowania było rozstrzygnięcie, czy wnioskodawczym przysługuje prawo do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Zgodnie z dyspozycją art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2017 r., poz. 664) określa warunki nabywania prawa do emerytur i rekompensat przez niektórych pracowników wykonujących pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, zwanych „emeryturami pomostowymi”, o których mowa w art. 24 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1383 z późn. zm.).

Stosownie do treści art. 2 ust. 5 w/w ustawy o emeryturach pomostowych, rekompensata jest to odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabeżdą prawa do emerytury pomostowej.

W myśl art. 21 ust. 1 w/w ustawy, rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat.

Ust. 2 art. 21 stanowi, że rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Przesłanka negatywna została zawarta w art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych. Jest nią nabycie prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Treść art. 21 ust. 2 w/w ustawy może budzić wątpliwości i jego interpretacji należy dokonywać przy uwzględnieniu uregulowania zawartego w art. 2 ust. 5 ustawy zgodnie, z którym użyte w ustawie określenie rekompensata oznacza odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej. Rekompensata jest zatem odszkodowaniem za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które rozpoczęły pracę przed 1 stycznia 1999 r. i nie nabyły prawa do emerytury pomostowej, w zamian za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej

emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze (analogiczne stanowisko zajął Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 25 listopada 2010 r. (K 27/09, OTK-A 2010, Nr 9, poz. 109).

Skoro, jak wynika z powyższego, celem rekompensaty jest łagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, to przesłanka negatywna, o której mowa w art. 21 ust. 2 ustawy, na co wskazuje wykładnia funkcjonalna tego przepisu, zachodzi w przypadku pobierania emerytury przyznanej w obniżonym wieku emerytalnym np. na podstawie art. 46 w zw. z art. 32 lub 39 czy też art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 14 grudnia 2015 r., lex nr 1979477).

Art. 23 ust. 1 w/w ustawy stanowi, że ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę.

Rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o których mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (art. 23 ust. 2 w/w ustawy). Jako dodatek do kapitału początkowego, razem z kapitałem początkowym podlega waloryzacji.

Bezspornym jest w rozpoznawanej sprawie jest, że wnioskodawczym nie nabyła prawa do emerytury pomostowej, ani prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym w związku z wykonywaniem pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze.

ZUS w zaskarżonej decyzji nie uznał wnioskodawczym do stażu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia w (...) Zakładach (...) w Ł. od 1 września 1980 roku do 6 czerwca 1984 roku i w (...) Centrum (...) w likwidacji od dnia 1 stycznia 1994 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku, bowiem pracodawca i likwidator powołali się na dział, którego nie ma w powołanych przepisach resortowych.

Pozostałe przesłanki nabycia prawa do rekompensaty nie były kwestionowane przez organ rentowy.

W rozpoznawanej sprawie nie było wątpliwości, że wnioskodawczym w spornym okresie była zatrudniona w pełnym wymiarze czasu pracy jako kontroler i laborant przy kontroli międzyoperacyjnej, kontroli jakości produkcji i usług oraz operator składopisu przy drukowaniu i uszlachetnianiu druków oraz na stanowisku laboranta - montażysty obrazu filmowego.

Analiza treści wykazu A do powołanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku wskazuje, że wymienione w poz. 5 pkt 4 Działu XIV prace szczególnie obciążające narząd wzroku i wymagające precyzyjnego widzenia - w kartografii, montażu mikroelementów wymagającego posługiwania się przyrządami optycznymi oraz przy obsłudze elektronicznych monitorów ekranowych są pracami w szczególnych warunkach.

Jak stanowi art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu

utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy.

Ponadto zgodnie z art. 3 ust. 7 ww. ustawy za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uważa się osoby wykonujące przed dniem wejścia w życie ustawy prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Wskazane odwołanie do art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pozwala na stosowanie omawianych przepisów łącznie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., nr 8, poz. 43 ze zm.) (vide art. 32 ust. 4).

W świetle § 2 ust. 1 wskazanego rozporządzenia oraz zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przy czym powyższe okoliczności pracownik jest obowiązany udowodnić (por. wyrok Sądu Najwyższego z 15 grudnia 1997 r. II UKN 417/97 - (...) i US (...) i wyrok Sądu Najwyższego z 15 listopada 2000 r. II UKN 39/00 Prok. i Prawo (...)).

Stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia okresy takiej pracy stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według określonego wzoru, lub świadectwie pracy.

Regulacja § 2 Rozporządzenia, statuująca ograniczenia dowodowe i obowiązująca w postępowaniu przed organem rentowym, nie ma zastosowania w postępowaniu odwoławczym przed Sądem. W konsekwencji okoliczność i okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach Sąd uprawniony jest ustalać także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy, w tym zeznaniami świadków (por. uchwała Sądu Najwyższego z 27 maja 1985 r. sygn. III UZP 5/85 - LEX 14635, uchwała Sądu Najwyższego z 10 marca 1984 r. III UZP 6/84-LEX 14625).

Podkreślić należy jednak, iż ustawodawca w obecnie obowiązujących przepisach celowo odszedł od szczegółowego określania stanowisk pracy, skupiając się na zakresach obowiązków, bowiem nazwy stanowisk pracy mogły być bardzo różne w zależności od zakładu pracy. Ponadto ustalano je często na długo przed wejściem w życie przepisów określających pracę w warunkach szczególnych. Z tej przyczyny Sąd ma nie tylko prawo, ale i obowiązek ustalać rzeczywisty zakres obowiązków, bez względu na nazwę stanowiska.

Dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Przy ustalaniu okresów pracy w szczególnych warunkach, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, nie jest dopuszczalne zaliczanie innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika w stopniu powodującym wcześniejszą utratę zdolności do zatrudnienia i nie zostały wymienione w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia z dnia 10 kwietnia 2014 r., II UK 395/13, Lex Nr 1455235).

Zauważyć należy, że w niniejszej sprawie organ rentowy nie kwestionował charakteru wykonywanej przez ubezpieczoną pracy, a jedynie wskazanie w wydanych przez pracodawcę i likwidatora świadectwach pracy nieistniejących działów resortowych przepisów. Jak wynika z powyższej argumentacji, okoliczność ta nie ma znaczenia. Wnioskodawczyni wykonywała pracę w szczególnych warunkach - pracę szczególnie obciążającą narząd

wzroku i wymagającą precyzyjnego widzenia w montażu mikroelementów, wymagającą posługiwania się przyrządami optycznymi oraz przy obsłudze elektronicznych monitorów ekranowych

W ocenie Sądu nie ma przeszkód, by zaliczyć ubezpieczonej do stażu pracy w szczególnych warunkach w/w okresie zatrudnienia w (...) Zakładach (...) w Ł. od 1 września 1980 roku do 6 czerwca 1984 roku i w (...) Centrum (...) w likwidacji od dnia 1 stycznia 1994 roku do dnia 31 grudnia 1998 roku.

Mając na uwadze powyższe nie ulega wątpliwości, że wnioskodawczym spełniła także wszystkie pozostałe przesłanki do nabycia prawa do rekompensaty przewidzianej w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych.

Zgodnie z art. 23 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę.

A zatem Sąd Okręgowy w Łodzi, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zatem zaskarżoną decyzję i przyznał B. B. prawo do rekompensaty w związku z pracą w szczególnych warunkach, poczynając od 1 lipca 2019 roku.